

## Црна рупа

Никакво чудо што су научници после много теорија дошли до тога да је црна рупа, тај необичан и скоро неухватљив космички феномен, дводимензионална. Много се размишљало како је искористити за путовање кроз континуум простор-време али се није дошло ни до чега. Коначно је, пре не више од месец-два, најновији налаз обелодањен. Црна рупа је врста слике, значи, иако то није: енергетска сенка непостојеће слике.

Професор Оливер Чилак је познавао праву истину, осећао је просто. Трагао је за њом као што разбојник тражи шифру тешког сефа. Размишљао је дуго и мало се зачудио што црна рупа и као слика задржава исти назив и познате карактеристике неупоредиве привлачне силе у којој све нестаје, и сама светлост – да се појави на некој другој страни. Да ли све пада на њу као на порозну мембрану и пролази кроза њ, или као на ознаку за слетање хеликоптера на небодерима и дезинтегрише се истог тренутка?

Бунило га је то питање проласка, је ли то сад измењено или одбачено? Волео је да је замишља као растресито ткани застор између димензија космоса. Тако би остала што је и била – и не би се претворила у депонију свемирског отпада или нешто слично. И ново тумачење су дали научници. Нешто се ту каже.

Професор Чилак је развио сопствену теорију, руководећи се не само старијим представама (иако се мора рећи да никад није до краја схватио теорију о 'црвоточини' као некој врсти тубе пнеуматске поште између двеју црних рупа на два краја космоса – или у две његове димензије), већ и резултатима личне опсервације људског понашања – сматрао је људе ентитетима као што су други и тако на њих гледао. Као социолог, веровао је да су људи пре свега друштвена бића али до те мере део природе да се и на њима могу пратити многи строго узев природни феномени. Обрадовао се новом научном ставу о једноставнијој црној рупи и покушао да све то повеже.

– Кажем ја лепо, нешто ту мени није јасно! – узвикнуо је чак. – С емпиријског нивоа ствари изгледају другачије. Оно што посматрате са велике висине или из даљине изгледа не само знатно мање, него чак заиста и губи тродимензионалност. То наравно важи и за људе, а ево, рекло би се – и за црне рупе.

Уважавајући идеју о путовању кроз простор-време, које као љубитељ историје никако није хтео да се одрекне, узео је да је ту реч о некој врсти филтра, нечему што скоро да јесте дводимензионално, али – да јесте, изашли бисте просто на другу

страну као да закорачите кроз неосветљен отвор на зиду или као што лав скаче кроз запаљен обруч (под условом да се не дезинтегришете приликом самог првог додира, разуме се). Били бисте опет ту негде, одмах иза те „површине“, можда и даље у истом делу свемира. Мора, дакле, резоновао је професор Чилак, постојати извешан зазор, отклон постранце, који би делио „површину“ црне рупе од њеног „дна“ које је, опет, „површина“ гледано с ону страну. Колебао се мало у погледу структуре „дна“, био у дилеми да ли се оно разликује од предње „површине“, унеколико порозне (– и колико?), да ли све што упадне прође и заиста отплута у слободни свемир, у енту димензију, или је, пак, нешто друго у питању (– и шта?).

Осим тога, та порозност, то су у ствари гушћа и проређенија поља сила гравитације. Ко зна? – ако се поља слабијих сила на горњој и доњој површини поклапају, могле би се замислити и некакве танке нити, стубићи који их повезују, а који могу послужити и да се нешто на њима задржи уместо да прође и нестане у отвореном свемиру или у његовој новој димензији. (Или кад се поклопе? – каква грозна помисао, када би та поља била променљива, добило би се нешто као онај јефтини пластични млин за бибер нашрафљен на бочицу! Да ли би се онда стварала депонија у самом филтру? односно... нешто? Не, све се одмах дезинтегрише – осим онога што ипак прође у метаверзум!)

Може се исто замислити да оно што улети спреда у ту површину а не дезинтегрише се, захваљујући разлици у јачини сила сместа промени правац и под правим углом („рецимо“, попусти професор Чилак из чисте самилости према самом себи, ту ставивши звездицу у мислима, да се врати и још једном све размотри кад буде стигао) прође поред стубића и између двеју димензија, по некаквом коридору положеном као мастиљава трака између двеју страна котура старих писаћих машина. Онако како се њему дато време одвија, између обавеза на факултету и света јавности с једне стране, и његове бројне и брижне породице са друге и оних безброј догађаја из којих се њен живот састоји. (Породица је живела у Зрењанину, па је тако слободном средином ишла његова лична стаза, научни рад, истраживања, књиге.)

Хм! Професор Чилак настави да размишља у истом правцу, имајући сад пред својим духовним оком слику филтра на црном скафандру Дарта Вејдара (Ратови звезда, сигурно знате) захваљујући ком тај лик говори гласом од ког сви у публици остају слеђени. Мрачна појава. Овај филтер не мора бити баш такав, али – филтер је филтер. Филтрира.

Чилак ту застаде, незадовољан сопственом лакомисленошћу. Уосталом, био је уморан после читавог дана са студентима. Они су млади и бучни, поготово сад кад су припреме за празнике већ почеле. И његови зову. Никакво чудо што му мисли блуде.

\*\*\*

Сети се затим једног необичног сусрета, или догађаја који се одиграо двадесет трећег октобра те године – после пола дана проведеног у суду. Седео је у чекаоници железничке станице, била је велика гужва. Упркос својој намери стигао је сат раније

и, немајући чиме да прекине време, извукао из актен-ташне мобилни телефон да игра омиљену игрицу, нарочито сачувану у телефону за чекање у дугим редовима у доба короне: пресицање разнобојних течности из једне бочице у другу.

„Из шупљег у празно“, увек би помислио.

На седиште поред његовог сео је један постарији човек, крупан и у дебелом громби капуту. У ствари, оставио је једно седиште празно а сео на следеће, али је и сам био толико крупан, а и тај капут је био толико велик да се професору учинило да само што му није сео у крило. Поготово што се још и искренуо ка њему под једним оштрим углом. Професор реши да не обраћа на њега пажњу и посвети се својој игрици. После кратког времена и против воље запази да је и овај (постарији човек, приметио је опет) извукао однекуд свој мобилни телефон и да нешто по њему тражи и чак као претура. Повремено би испустио пригушен звук, нешто између стењања и уздаха, или се промешкољио на седишту. Није задовољан? Напротив, задовољан је? Није се ни по чему могло знати. Чилак реши да не обраћа више пажњу и врати се свом пресицању из шупљег у празно задовољан што може да се искључи из непосредног окружења. То је потрајало добрих петнаестак минута, а затим он склони телефон и устаде да пође у станичну кафетерију. Досадило му је да хтео-не хтео испод ока прати туђу занимацију. Појео је на брзину порцију капућино торте и попио чашу минералне воде, а вратио се истим путем после још пола сата кад се приближило време за полазак, али оног човека више није било.

Исте вечери када је код своје куће у Новом Саду, уморан од пута и свега што му је претходило током десетодневног боравка у Београду, хтео да намести буђење за сутрадан у девет, запази да све у апликацији Сат његовог телефона изгледа другачије. Цифре, распоред ознака и поља, боје. Како је то могуће? Несхватљиво. Ништа није мењао годинама, откад има телефон. Како се то могло десити тако одједном и само од себе? Провери одмах да ли све у апарату функционише и да ли су сви њему важни подаци ту. Није пронашао да је ишта друго измењено. А на том сату, све – комплетна апликација.

Прође му кроз главу читав филм боравка у Београду, сви сусрети, сви договори, сви неспоразуми. Сети се најзад и човека са станице. И помисли одједном, „да не мрзим и саму идеју о параноји, закључио бих да ми је он то урадио. Да се зато окренуо тако ка мени с тим својим телефоном у рукама, да је укључио онај блутут и спојио се с мојим телефоном да га преуреди по свом. Ако је то уопште могуће, та ваљда није Марсовац? Ја нисам укључио блутут, сигуран сам. Још откако... Јао, јао, јао мени – скоро јекну – јесам, укључио сам га у библиотеци Института пре неки дан кад сам пребацивао речник од професорке Јанкуцки. Љубазно од ње... И она млада колегиница... Да, али оставио сам изгледа то чудо онако како је било. Мора бити. Мислио сам да сам га искључио. А како је он могао знати? – размисли мало – ...како, како? Питај бога. Све они сазнају. Зидови имају уши, наравно. Стара ствар.“

Али, зашто би то ико радио? Да га обавести да се време неповратно изменило?! Осећао се јадно. Тек тако да ти приђу и измене ти време! Био се навикао на тај сат. Одузели су му га као детету. Дете Оливер.

Мисли су му летеле кроз главу и нестајале без трага. Пре одласка на спавање записао је у свој дневник: „Ако си мали, падаш с мале висине.“ И датум.

\*\*\*

Колико је провео у Београду? Потражи нотес са дневничким белешкама. Изненади се кад нађе само ону једну реченицу и датум: 13–23. октобар.

Тринаестог је имао важан разговор с издавачем у вези објављивања свог истраживања о завршетку XX и почетку XXI века у нас: „Ружан језик, ружна осећања“. Десет дана касније, рочиште за нагомилане дугове и камате на дуг уз одштетни захтев Паркинг сервиса због „вишегодишњег противправног коришћења њихове површине“, што из принципа није хтео да плати. Сматрао је себе оштећеном страном: Паркинг сервис се одједном појавио и заузео читав простор око зграде. Уосталом, било је то пре неколико година када је живео у Београду. А и све је опет одложено, за јануар.

У међувремену је оног октобарског дана у библиотеци Института упознао шармантну колегиницу по имену Леа Гдебонек. И, шта? Њени живе у Зрењанину. Биће и она тамо за зимске празнике. Баш лепо.

Да ли је то то? Трака од десет дана? Два месеца која су им претходила радио је као луд да заврши рукопис, а сада, два месеца касније, чека одговор. Ако добије уговор, добиће аванс, а то је новац. Ако после изгуби на суду, имаће одакле да плати. Ако не..? Ко зна шта ће бити. Можда ће се пред њим отворити црна рупа, да га прогута, да га дезинтегрише, да га по хитном поступку пребаци у другу димензију или на други крај свемира. Ко зна?

Али ако скрене под извесним углом...

(2021)

Ово је једна од Малих црних прича, електронског издања објављеног августа 2022. (Приваут, Београд)

Постављено на Страну 21 веб-сајта Приваут 14. новембра 2022.